

4. juni 2020

20/00276-124

Justis- og beredskapsdepartementet

postmottak@jd.dep.no

Regjeringens tiltak i forbindelse med koronautbruddet

Gebyr for visum for utenlandske arbeidstakere og unntak fra seks-måneders-fristen i Utlendingsforskriften § 6-3 a, siste ledd

Det vises til svar fra Arbeids- og sosialdepartementets på Norges Bondelags henvendelse, jmf. ASDs referanse: 20/1372-2. De underskrivende organisasjonene ber om at følgende forhold vurderes på nytt:

- **Gebyret på kr 6300 pålegges kun en gang og ikke på nytt ved forlenget opphold**
- **Gebyret på kr 6300 skal ikke betales to ganger, både ved utenlands ambassade og ved saksbehandling hos UDI**
- **Regelen om at sesongarbeidere må være ute av landet i seks måneder fravikes for å sikre matproduksjonen i 2021, jmf. utlendingsforskriftens §6-3 a, siste ledd.**

I forbindelse med utbruddet av SARS Covid-19 ble det fortatt en midlertidig forskriftsendring i Utlendingsforskriften § 6-3 a. Endringen tillater sesongarbeidstakere som ønsker å bli igjen i Norge å fortsette og arbeide ut over den opprinnelige perioden, midlertidig oppholds- og arbeidstillatelse. Arbeidstakerne må imidlertid betale et nytt gebyr på kr 6 300 for å få lov til dette.

Norge er dyrest i verden på visum. I våre naboland ligger prisen for dette på rundt kr 2 000, eller rundt en tredjedel, og ellers i Europa ligger prisen godt under dette nivået. Kostnadene for visum er en stor kostnad for sesongarbeiderne, eventuelt øker kostnaden for arbeidsgiver. Sammen med en svak kronekurs gjør dette sesongarbeid i Norge langt mindre attraktivt.

Hele Europa slåss i dag om denne arbeidskraften. Det har blitt tydeliggjort i forbindelse med utbruddet av SARS Covid-19 hvor viktig denne arbeidskraften er for matproduksjonen, særlig i grøntsektoren, i hele Europa. Dette er i dag et beredskap- og matsikkerhetsmessig problem.

I flere europeiske land er myndighetene bekymret og svært aktive når det gjelder å skaffe nødvendig arbeidskraft til landbruket. For eksempel: Finlands regjering bistår med fysisk transport av aktuelle arbeidstakere. I Italia er landbruksmyndighetene aktive for å skaffe 100 000 sesongarbeidere bare fra Romania. Vi er i denne konteksten bekymret både for årets sesong og for årene som kommer når det gjelder matvareproduksjonen i Norge. Det er også viktig å understreke at det er behov for utenlandsk arbeidskraft i den øvrige matproduksjonen i Norge, eksempelvis i kjøttbransjen. Departementet bør

derfor presisere at øvrig næringsmiddelindustri også har tilgang på arbeidstakere fra tredjeland utenfor EØS.

Det svaret vi fikk fra Arbeids- og Sosialdepartementet i brev av 20. mai 2020 ga ikke mindre grunn til bekymring. Brevet viser en manglende forståelse for problemstillingene, og avslagene i brevet er ikke begrunnet utover at en mener å ha gjort nok for å skaffe arbeidskraft til sektoren.

Vi merker nå at mange sesongarbeidere vegrer seg for å komme til Norge, på grunn av de høye visumgebyrene og den lave kronekursen, og at aktivitetsnivå og investeringsvilje er betydelig redusert blant produsentene. Dette er et alvorlig problem for næringen og for matproduksjonen i Norge. I den grad arbeidsgiver betaler gebyret, vil doble gebyrer påvirke overskuddet og dermed skatteinngangen fra bedriften.

En overordnet forståelse for hva som nå må til fra regjeringens side er svært viktig. Jordbærsesongen er så smått i gang, og om to til tre uker er innhøstingen i gang for fullt. Da må sesongarbeiderne være på plass.

På denne bakgrunn ber vi om en ny vurdering av spørsmålet om betaling av nytt gebyr for arbeidstakere fra tredjepartsland som velger å bli. De ble gitt en rett til dette gjennom forskriftsendringen, så saksbehandlingen for myndighetene bør være særdeles lite byrdefull. Dette er i disse tider særdeles viktig arbeidskraft hvor både arbeidstaker og arbeidsgiver betaler skatt i andre enden. Vi anmoder derfor om at en slipper å betale et nytt gebyr for dette, alternativt at gebyret reduseres dramatisk.

Dobbelt gebyr

Norge er som nevnt dyrest i verden på visum. På grunn av problemer med visumbehandlingen ved ambassadene i enkelte land er det åpnet for at søknad om arbeid- og oppholdstillatelse fra Norge gjennom UDI ved at arbeidsgiver ordner dette herfra. Dette er i og for seg positivt. UDI krever imidlertid et nytt gebyr for dette på kr 6 300. Kr 12 600 i gebyr for å kunne komme til Norge å gjøre en nødvendig og viktig jobb som vi ikke har nok andre til å utføre, virker sterkt urimelig. I disse sakene anmoder vi derfor om at myndighetene ikke krever mer enn ett gebyr.

Seks-måneders-risten i utlendingsforskriften 6-3 a

I det samme brev av 20. mai 2020 fra Arbeids- og Sosialdepartementet ble en anmodning om at forlengelsen av arbeids- og oppholdstillatelse ikke skulle gå ut over neste mulighet til å få visum som sesongarbeider i Norge, avvist. Poenget er at vi er avhengig av disse sesongarbeiderne også til neste år. Mange av disse er integrerte komponenter i arbeidsstokken, og kjenner virksomheten og produksjonsforholdene på en måte som skaper en god produksjon. Mange har vært på samme gård i flere tiår.

Ettervirkningene av epidemien kommer til å vare lenge, og den vil innebære økonomiske og strukturelle utfordringer for Norge. Vi må allerede nå planlegge matproduksjonen i 2021. Det synes da i denne sammenheng som rimelig å gå med på at sesongarbeidere nødvendig i landbruket kan komme tilbake neste år uten å måtte være ute av landet i 6 måneder. Vi tror faren for at disse

arbeidstakerne kan bli misbrukt i annen virksomhet er forsvinnende liten, og dersom dette skulle skje har en sanksjoner mot dette. Vi ber om en midlertidig endring på dette punkt for sesongen

2020/2021. Endringen kan foretas ved å justere den midlertidige reglen i utlendingsforskriften § 6-3 a, siste ledd.

For organisasjonene

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Astrid Solberg

Amund Johnsrud

Organisasjonssjef, Norges Bondelag

Kopi: Arbeids- og Sosialdepartementet

Finansdepartementet

Landbruksdepartementet

Stortingets næringskomite